

Ecologische beoordeling van sloop en nieuwbouw op het terrein van 't Suderhiem 37-71 in Drachten

Opdrachtgever	WoonFriesland
Referentie	Schut, E. 2018. Ecologische beoordeling van sloop en nieuwbouw op het terrein van 't Suderhiem 37-71 in Drachten. A&W-notitie 2976. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	2976sud
Status	Definitief
Datum	28 maart 2018
Projectleider	E. Schut
Autorisatie	R. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto's 1 en 2: Impressie van het plangebied. Boven: Het complex aan 't Suderhiem 37-71, kijkend richting noordoosten. Onder: de tweede woonlaag van het complex, kijkend richting westen.

1. Inleiding

WoonFriesland is voornemens om het bestaande complex van 't Suderhiem 37-71 in Drachten te slopen en op hetzelfde terrein nieuwbouw te realiseren. Onderzoek in de vorm van een ecologische quickscan is nodig om te bepalen hoe deze ingreep zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft o.a. de Wet natuurbescherming en de regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland. WoonFriesland heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

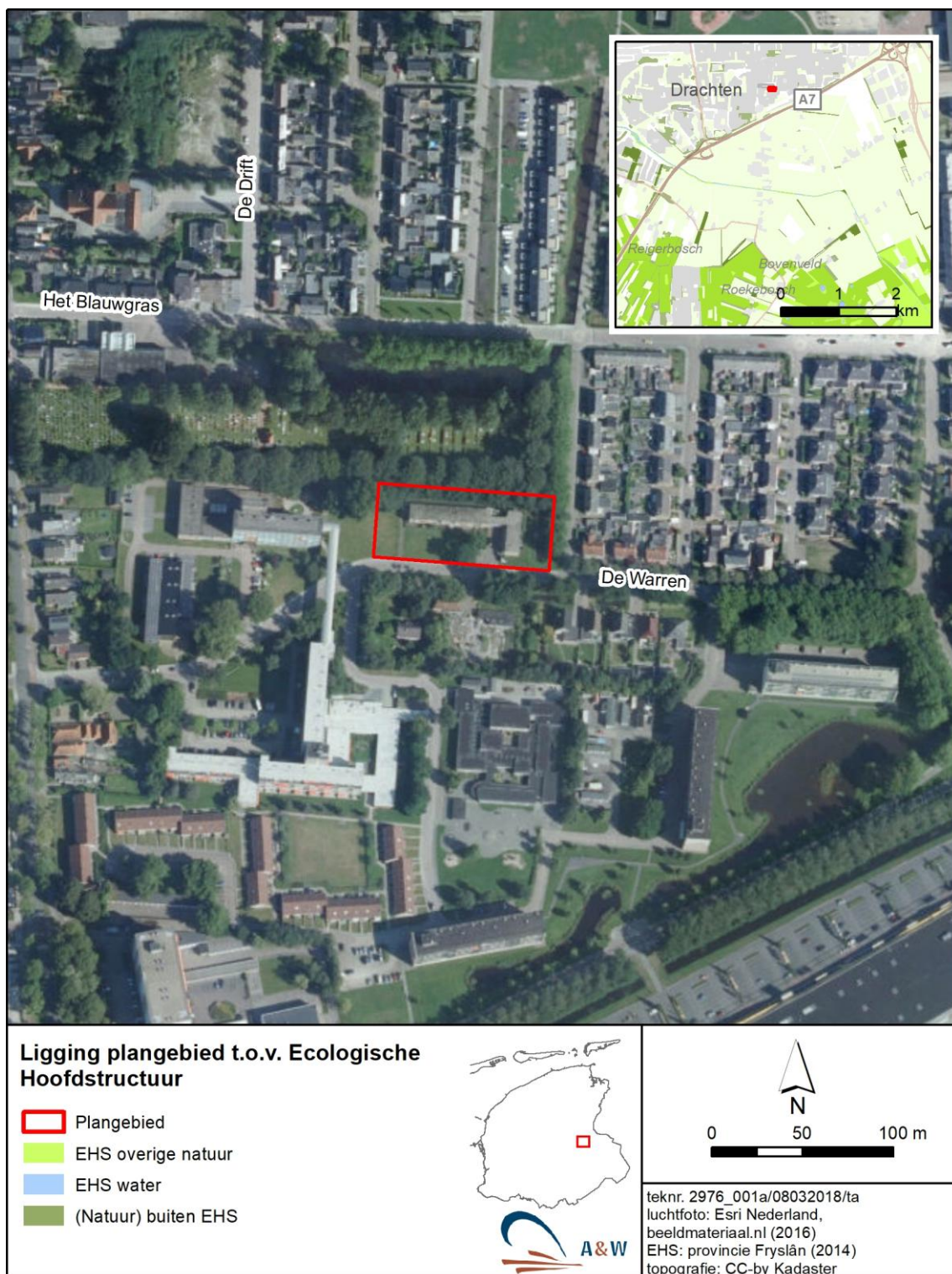
In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Er is daarbij onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is op 6 maart 2018 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied bestaat uit het wooncomplex waartoe de adressen 't Suderhiem 37 tot 71 in Drachten behoren en het omliggende terrein. Het plangebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Drachten. Ten zuiden van het plangebied loopt De Warren. Ten noorden van het plangebied is de Zuiderbegraafplaats gelegen, met daarlangs een bomenrij en een sloot. Rondom het complex is opgaande begroeiing aanwezig in tuinen. Daarnaast is er een gebiedje met bosschage direct ten noorden van het complex. Dit bestaat uit verschillende boom- en struiksoorten. Ten oosten van het complex is een vijver gelegen.

De plannen bestaan uit sloop van het bestaande gebouw en nieuwbouw op hetzelfde terrein. Voor de nieuwbouw zal mogelijk bomenkap plaatsvinden. Er zullen geen werkzaamheden plaatsvinden aan watergangen.

Figuur 1: Overzicht van het plangebied en ligging ten opzichte van beschermde gebieden.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur, EHS genoemd). Daarnaast kunnen gebieden in de provincie Fryslân ook zijn aangewezen als Weidevogelkerngebied of Ganzenfoerageergebied.

Natura 2000-gebieden

De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'Van Oordt's Mersken', 'Wijnjeterper Schar' en 'Alde Feanen', gelegen op een afstand van respectievelijk circa 6, 6 en 9 kilometer vanaf het plangebied.

'Van Oordt's Mersken' is aangewezen voor Grote en Kleine modderkruiper, Brandgans, Kolgans, Kemphaan, Smient, Paapje en een aantal habitattypen. 'Wijnjeterper Schar' is alleen aangewezen voor een aantal habitattypen. Het gebied 'Alde Feanen' is aangewezen voor een aantal habitattypen, verschillende vissoorten, de Meervleermuis, de Noordse woelmuis en verschillende vogelsoorten, waaronder de Smient, de Brandgans en de Grauwe gans.

De meeste van de bovengenoemde soorten zijn gebonden aan de biotopen die aanwezig zijn binnen de Natura 2000-gebieden. Gezien de kleinschaligheid van de werkzaamheden zullen de beoogde werkzaamheden geen invloed hebben op de natuurwaarden waarvoor de bovengenoemde Natura 2000-gebieden zijn aangewezen en die zich alleen bevinden binnen de begrenzing van dit gebied.

Eén van de soorten waarvoor 'Alde Feanen' is aangewezen en die mogelijk een ecologische relatie hebben met gebieden op enige afstand, is de Meervleermuis. Deze soort foerageert in het Natura 2000-gebied en heeft zijn verblijfplaatsen daarbuiten in bebouwing. Naast verblijfplaatsen kunnen in de omgeving van het Natura 2000-gebied ook vliegroutes van de Meervleermuis lopen. In het te slopen complex zijn echter geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Eventueel aanwezige vliegroutes van vleermuizen in de directe omgeving van het plangebied zullen door uitvoering van de geplande werkzaamheden niet worden aangetast. In §4.4 wordt hier verder op ingegaan.

De ganzen en de Smient waarvoor de Natura 2000-gebieden 'Van Oordt's Mersken' en 'Alde Feanen' zijn aanwezen, slapen in de Natura 2000-gebieden en foerageren buiten de grenzen van deze gebieden. Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn bovengenoemde mobiele soorten ook beschermd buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden. Binnen het plangebied is echter geen grasland aanwezig dat als foerageergebied voor Ganzen en de Smient zou kunnen dienen.

Om bovenstaande redenen zullen de geplande werkzaamheden geen conflict veroorzaken met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebiedsbescherming.

Ecologische hoofdstructuur

Uit de kaartgegevens over wettelijk beschermde gebieden blijkt dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van de EHS. Volgens kaartgegevens van de provincie Fryslân is het dichtstbijzijnde EHS-gebied gelegen aan weerszijden van Beetsterzwaag op circa 5 kilometer afstand. Gezien de kleinschaligheid van de werkzaamheden worden op deze gebieden geen negatieve effecten verwacht.

Weidevogelkerngebied en Ganzenfoerageergebied

Het plangebied maakt geen deel uit van gebieden die zijn aangewezen als Weidevogelkerngebied of Ganzenfoerageergebied.

Conclusie gebiedsbescherming

Om bovenstaande redenen ontstaat door uitvoering van de plannen geen knelpunt met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Gezien de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom van Drachten, zijn er beperkte mogelijkheden voor soorten die beschermd zijn volgens de Wnb. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde ingrepen.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat uit de woningen aan 't Suderhiem 37-71, gelegen binnen bebouwd gebied in Drachten. Onder dergelijke omstandigheden zijn er beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Daarnaast gaat het om werkzaamheden op een kleine schaal. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Ongewervelde diersoorten
- Planten
- Reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijk) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Vissen

Drachten ligt binnen het verspreidingsgebied van de volgens artikel 3.10 Wnb beschermde Grote modderkruiper (NDFF, Melis en Koopmans 2015). Het is mogelijk dat de soort voorkomt in de vijver in het plangebied. Indien de Grote modderkruiper voorkomt en de vijver wordt aangetast ontstaat mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming. Volgens de huidige plannen zullen geen werkzaamheden aan de vijver in de nabijheid worden uitgevoerd. Indien de plannen in de toekomst wijzigen en er toch watergangen worden aangetast, dient aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd om te bepalen of de Grote modderkruiper binnen het plangebied voorkomt.

Overige beschermde vissoorten worden binnen het plangebied niet verwacht.

4.3 Amfibieën

Amfibieën artikel 3.5 Wnb

Binnen het plangebied worden geen amfibieën beschermd volgens artikel 3.5 Wnb verwacht, omdat het plangebied binnen de bebouwde kom van Drachten gelegen is.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb

Gezien de verspreidingsgegevens van amfibieën (NDFF, Van Delft *et al.* 2016) en de aanwezige biotopen, wordt een aantal beschermde amfibieënsoorten van artikel 3.10 Wnb verwacht. Het is mogelijk dat deze amfibieënsoorten de bosschage en het grasland binnen het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied. Door uitvoering van de geplande werkzaamheden gaat mogelijk een deel van het leefgebied van soorten als de Bruine kikker en de Kleine watersalamander (tijdelijk) verloren. In de omgeving is voldoende alternatief leefgebied voor de betreffende soorten aanwezig. Bovendien geldt voor de betreffende soorten dat Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling heeft verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen bij artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Om deze redenen veroorzaken de beoogde ingrepen in het plangebied geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën volgens artikel 3.10 Wnb. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht. Indien de plannen in de toekomst veranderen en er werkzaamheden aan de sloten zullen worden uitgevoerd, dienen deze te worden uitgevoerd op amfibievriendelijke wijze.

4.4 Vogels

In de Wet natuurbescherming valt het beschermingsregime van vogels onder wetsartikel 3.1 en 3.5. De vogelsoorten die onder de Europese Vogelrichtlijn vallen, zijn opgenomen in artikel 3.1. De vogelsoorten die onder bijlage II van het Verdrag van Bern vallen, zijn opgenomen in artikel 3.5. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1. Een klein deel van deze soorten valt tevens onder artikel 3.5. Vooralsnog worden effecten op vogels door de provincies beoordeeld volgens de bepalingen onder artikel 3.1.

Binnen het plangebied of in de directe omgeving daarvan kunnen vogels zoals Merel, Houtduif en Pimpelmees tot broeden komen in de opgaande begroeiing. Aan de oevers van de watergangen in de directe omgeving van het plangebied kunnen watervogels tot broeden komen. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van nesten is niet toegestaan.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming.

Binnen het plangebied zijn geen nesten waargenomen van vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.

Conclusie vogels

Door de uitvoering van de plannen ontstaat een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels, indien door de werkzaamheden broedende vogels verstoord worden. Maatregelen om het verstoren van broedende vogels en hun nesten te voorkomen worden hierboven beschreven.

4.5 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze reden worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in §4.6 behandeld.

Volgens verspreidingsgegevens komen verschillende vleermuissoorten voor in de omgeving van het plangebied. Deze zijn: Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Tweekleurige vleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Franjestaart en Rosse vleermuis (NDFF, Melis 2012). Een deel van de bovengenoemde soorten maakt mogelijk gebruik van het plangebied. Voor vleermuizen zijn drie elementen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit ervan. Deze zijn: verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden.

Verblijfplaatsen

In zowel de zomerperiode als de baltperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het te slopen complex worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht. Door de aanwezigheid van isolatiemateriaal in de spouw, is er geen ruimte voor verblijfplaatsen in de spouwmuren. Er zijn voor vleermuizen geen mogelijkheden om onder de dakconstructie te komen, doordat de daklijst nauw aansluit op de gevel. Er zijn kieren waargenomen tussen de houten betimmering en de gevel, maar de betimmering biedt onvoldoende ruimte voor vleermuizen om in weg te kruipen.

Verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen kunnen zich bevinden in holtes in boomstammen of achter loszittend schors. Het is mogelijk dat voor de geplande werkzaamheden bomen gekapt zullen worden. In de bosschages aan de noordkant van het complex staan alleen relatief jonge en vitale bomen die geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen bieden. Op het omliggende terrein zijn wel enkele relatief oude bomen met dikke stammen aanwezig. Deze bevinden zich ten zuiden en ten westen van het complex. In deze bomen zijn geen holtes en loszittend schors waargenomen. Daarom worden in de bomen geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht.

Daarnaast staat langs de Zuiderbegraafplaats een omvangrijke bomenrij met relatief oude bomen. In deze beoordeling is er vanuit gegaan dat deze bomen voor de uitvoering van de plannen niet zullen worden aangetast.

Door uitvoering van de geplande werkzaamheden zullen om bovenstaande redenen geen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan.

Foerageergebied en vliegroutes

Het is mogelijk dat de bomen en bosschages rond de Zuiderbegraafplaats door vleermuizen gebruikt worden als foerageergebied. Door de plannen in de huidige vorm zal mogelijk een klein deel van dit foerageergebied verloren gaan als de bosschages worden verwijderd. De bomen rondom de Zuiderbegraafplaats zijn echter meer geschikt als foerageergebied en volgens de huidige plannen worden deze niet aangetast. Na uitvoering van de plannen zal daarom voldoende alternatief foerageergebied voor vleermuizen in de omgeving aanwezig blijven. De functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen zal door de plannen niet worden aangetast. Wel dient voorkomen te worden dat foeragerende vleermuizen worden verstoord door lichtuitstraling. Tijdens de werkzaamheden dient lichtuitstraling op de bomen daarom voorkomen te worden.

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen gebruik van lijnvormige landschapselementen om zich te oriënteren. Het is mogelijk dat er een vliegroute van vleermuizen loopt langs de bomenrij langs de Zuiderbegraafplaats. Door uitvoering van de plannen zal deze echter niet worden aangetast, omdat de hoge bomen blijven staan. Wel dient verstoring van een eventuele vliegroute te worden voorkomen door lichtuitstraling op de bomen tijdens de werkzaamheden te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, dient aanvullend onderzoek naar vliegroutes van vleermuizen binnen het plangebied te worden uitgevoerd.

Om bovenstaande redenen ontstaat door uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen.

Conclusie

Door uitvoering van de plannen zal geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan ten aanzien van vleermuizen, mits de bomen langs de Zuiderbegraafplaats onaangetast blijven en lichtuitstraling op deze bomen wordt voorkomen.

4.6 Overige zoogdiersoorten

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen)

Geen van de zoogdiersoorten beschermd volgens artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen) wordt binnen het plangebied verwacht.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal meer of minder algemeen voorkomende zoogdiersoorten voorkomt die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft soorten zoals Aardmuis, Bosmuis, Egel, Haas en Konijn (Melis 2012, NDFF). Provinciale Staten van Fryslân heeft vrijstelling van de Wnb verleend voor deze soorten bij projecten in het kader van ruimtelijk ontwikkeling.

Geen van de overige zoogdiersoorten beschermd volgens artikel 3.10 Wnb wordt binnen het plangebied verwacht.

Om bovenstaande redenen zal door uitvoering van de geplande werkzaamheden geen conflict met de Wnb ontstaan ten aanzien van overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen).

5. Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kunnen voor het plangebied de onderstaande conclusies ten aanzien van de ecologische wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming, NNN en overige gebiedsbescherming) worden getrokken:

Gebiedsbescherming

Door de geplande werkzaamheden zal geen conflict ontstaan met de Wet- en regelgeving omtrent gebiedsbescherming.

Soortbescherming

Vissen

Indien de plannen in de toekomst worden aangepast en er werkzaamheden aan watergangen worden uitgevoerd, ontstaat mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de Grote modderkruiper. In dat geval dient voorafgaand aan de werkzaamheden te worden onderzocht of de Grote modderkruiper binnen het plangebied voorkomt. Tevens dient ten aanzien van vissoorten rekening te worden gehouden met de zorgplicht.

Amfibieën

Bij eventuele toekomstige werkzaamheden aan watergangen, dient ten aanzien van amfibieën rekening te worden gehouden met de zorgplicht.

Vogels

Door uitvoering van de plannen ontstaat mogelijk een conflict met de Wnb ten aanzien van broedende vogels. Maatregelen om het verstoren van broedende vogels en hun nesten te voorkomen worden beschreven in paragraaf 4.4.

Vleermuizen

Om te voorkomen dat door uitvoering van de geplande werkzaamheden een conflict ontstaat met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen, dient aantasting van de bomen langs de Zuiderbegraafplaats en lichtuitstraling op deze bomen te worden voorkomen.

Literatuur

- Melis, J. 2012. Werkatlas zoogdieren provincie Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
Melis, J. & M. Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Fryslân. Bornmeer, Gorredijk.
Delft, J.J.C.W. van, J. Kranenbarg, A. de Bruin & P. Frigge 2016. Waarnemingenoverzicht 2015. Bijlage bij RAVON 63, jaargang 18 nummer 4. RAVON, Nijmegen.

Websites

NDFF